

FORMAREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ – PRIORITATE INSTITUȚIONALĂ ȘI INDIVIDUALĂ

Lilia POVESTCA

ORCID 0000-0002-4761-2384

Rezumat: *Articolul prezintă importanța formării profesionale continue ca prioritate atât la nivel instituțional, cât și la cel individual. Se analizează diverse forme și metode de dezvoltare profesională, clasificate în activități externe și interne. Sunt prezentate analize statistice privind participarea personalului de specialitate din sistemul național de biblioteci la activități de formare continuă, inclusiv numărul de ore dedicate instruirii. Articolul propune modalități eficiente de coordonare a formării, subliniind importanța interacțiunii între furnizorii de formare și instituții, pentru a răspunde nevoilor și provocărilor societății. Formarea profesională continuă se dovedește a fi un element-cheie în dezvoltarea personală și profesională, contribuind la creșterea eficienței organizaționale.*

Cuvinte-cheie: *formare profesională continuă, personal de bibliotecă, metode de instruire.*

Abstract: *The article presents the importance of continuous professional development as a priority both at the institutional and individual level. Various forms and methods of professional development are analyzed, classified into external and internal activities. Statistical analyzes are presented regarding the participation of specialized staff from the national library system in continuous training activities, including the number of hours dedicated to training. The article proposes effective ways to coordinate training, emphasizing the importance of interaction between training providers and institutions, to respond to society's needs and challenges. In conclusion, continuous professional development proves to be a key element in personal and professional development, contributing to the increase of organizational efficiency.*

Keywords: *continuous professional development, library staff, training methods.*

În contextul actual, în care schimbările rapide din TIC impun adaptabilitate și actualizare constantă, formarea profesională continuă devine un instrument fundamental atât pentru instituțiile infodocumentare, cât și pentru dezvoltarea profesională individuală.

Pe de o parte, pentru instituțiile infodocumentare formarea profe-

sională continuă reprezintă un mecanism esențial care completează și extinde formarea inițială, având un rol important în gestionarea eficientă a resurselor umane. Formarea continuă sprijină actualizarea cunoștințelor și abilităților personalului de specialitate din biblioteci în fața unor noi provocări și oportunități emergente, dar contribuie și la îmbunătățirea performanței instituționale, la asigurarea unui serviciu de calitate pentru utilizatori. Pe de altă parte, pentru indivizi instruirea continuă constituie o oportunitate de a-și construi și dezvolta itinerarul profesional individual. Aceasta oferă posibilitatea de a dobândi competențe suplimentare, de a explora noi domenii de interes și a răspunde schimbărilor în domeniul infodocumentar [5].

Formarea profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci poate fi structurată și organizată în diferite modalități. Majoritatea opiniilor cu privire la instruirea continuă se referă la îmbunătățirea cunoștințelor, abilităților și atitudinilor. Un aspect important este și contextul prin care sunt dobândite și utilizate ulterior competențele profesionale, ceea ce ne ajută, de fapt, să înțelegem natura cunoștințelor profesionale și a profesionalismului în sine.

În general se utilizează diferite forme și metode de dezvoltare profesională. De exemplu, cercetătorul scoțian Aileen Kennedy [2] identifică următoarele modele de formare: training, premii (*award-bearing*), deficit, cascadă, instruire bazată pe standarde, *coaching*/mentorat, comunitate de practică, cercetare-acțiune, experiență transformatoare.

În ceea ce privește domeniul infodocumentar, Stan Lester [4] identifică anumite dimensiuni ale formării profesionale continue, care implică 1) cazuri particulare pe anumite probleme specifice; 2) învățarea generală care se preocupă de menținerea activității cu tendințele în profesie prin lecturarea revistelor de specialitate, crearea de rețele și discuții profesionale, participarea la cursuri și conferințe; 3) participarea la cursuri avansate sau programe de cercetare.

Gitte Larsen [3] clasifică activitățile de formare în externe și interne.

Potrivit acestuia, *activitățile externe* includ:

- participarea la proiecte între instituții;
- participarea în rețele profesionale/grupuri de interese (personale și virtuale);

- participarea la programe formale de educație continuă;
- participarea la cursuri de formare externe (inclusiv învățământ la distanță);

- participarea la conferințe și seminarii;
- vizite de studiu;
- pregătirea unei discuții pentru întâlnirile profesionale;
- redactarea unei lucrări pentru publicare;
- pregătirea și predarea unui curs pentru profesioniștii din biblioteci;
- stabilirea de noi parteneriate formale.

Iar *activitățile interne* presupun:

- schimbul de cunoștințe cu colegii;
- învățarea prin acțiune;
- rotația posturilor;
- lecturarea literaturii profesionale;
- testarea de noi produse și servicii;
- programe de mentorat etc.

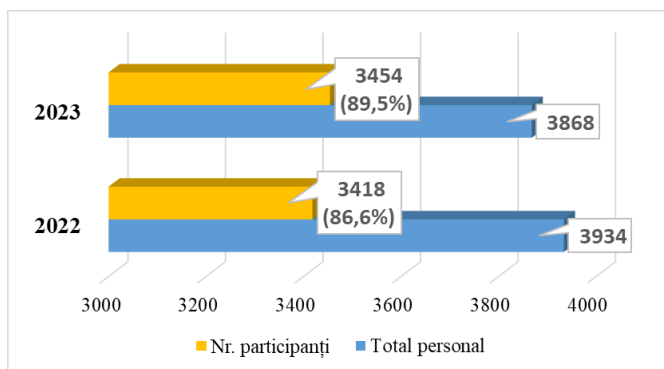
Potrivit analizei lui G. A. Smith [7], se demonstrează că există o corelație între sprijinul instituțional și angajamentul profesional în diverse activități de formare continuă, inclusiv participarea la evenimente profesionale, apartenența la asociații de profil, implicarea în anumite comisii, participarea la ateliere de formare, activități de publicare. Conform acestei opinii, instituțiile infodocumentare sunt încurajate să ofere un mediu propice pentru dezvoltarea continuă a personalului. Pentru a susține avansarea în carieră a bibliotecarilor și a îmbunătăți eficiența serviciilor oferite, instituțiile infodocumentare ar trebui să implementeze politici care încurajează participarea în activitățile de formare profesională continuă. De asemenea, este necesară alocarea resurselor financiare adecvate pentru a susține dezvoltarea profesională a personalului de specialitate din biblioteci.

În baza analizei ofertelor educaționale ale furnizorilor de formare continuă în domeniul biblioteconomiei din Republica Moldova, se observă că cele mai utilizate sunt training-urile și atelierele profesionale. Potrivit specialiștilor, *training-ul* reprezintă o metodă de instruire în grup care facilitează dezvoltarea competențelor și abilităților practice ale participanților, permițându-le să exploreze și să aplice experiențe noi

direct în contextul profesional. Prin accentul pus pe abordarea bazată pe probleme, metoda promovează un proces intensiv de colaborare între participanți și formator, unde este stimulată creativitatea și este asigurată coerența în aplicarea cunoștințelor. La rândul său, *atelierul de lucru* pune un accent deosebit pe activitățile practice și colaborative, desfășurate atât în grupuri mici, cât și mari. Această metodă de instruire se caracterizează printr-o abordare practică și aplicată a unor subiecte specifice [1, p. 41].

Pentru personalul de specialitate din Sistemul Național de Biblioteci sunt organizate activități educaționale cu privire la dezvoltarea competențelor digitale, de comunicare, în domeniul biblioteconomiei și bibliografiei, manageriale și de marketing, de cercetare etc. În cele din urmă, potrivit datelor statistice cu privire la implicarea în instruirea continuă, observăm că în perioada anilor 2022-2023 în medie 88% dintre bibliotecari au participat la cel puțin o activitate de instruire formală și nonformală pe parcursul anului (*Diagrama nr. 1*).

Diagrama nr. 1. Participarea personalului la cel puțin o activitate de formare (2022-2023)

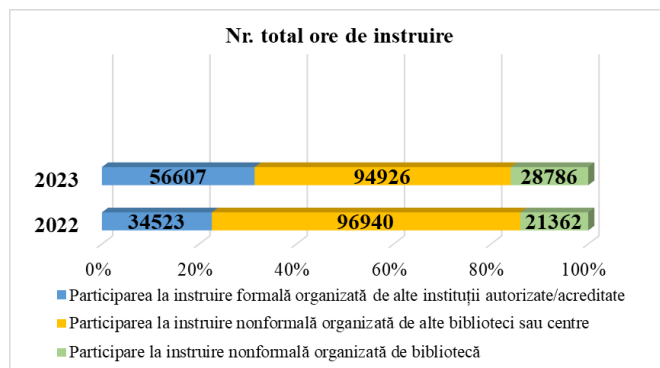

Sursa: Elaborată de autoare în baza datelor statistice oficiale [8].

Analizând informațiile prezentate în *Diagramele nr. 1 și 2*, constatăm că în perioada 2022-2023 bibliotecarii din Sistemul Național de Biblioteci au frecventat în medie 45.565 de ore de instruire formală

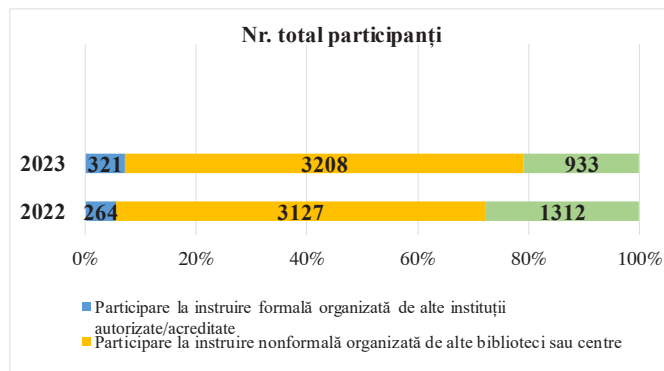
organizate de instituții autorizate, la care au participat în medie 292 de persoane; la 95.933 ore de instruire nonformală organizate în afara bibliotecii, fie de alte biblioteci sau centre, au luat parte în medie 3.167 de persoane și, respective, la 25.074 ore organizate de instituția în care activează, au fost prezente 1.122 de persoane.

Diagrama nr. 2. Număr total de ore de instruire continuă (2022-2023)

Sursa: Elaborată de autoare în baza datelor statistice oficiale [8].

Diagrama 3. Număr total de participanți la instruire continuă (2022-2023)

Sursa: Elaborată de autoare în baza datelor statistice oficiale [8].

Evidențiem faptul că este foarte important parteneriatul dintre centrele de formare continuă în domeniul biblioteconomiei și științei informării pentru dezvoltarea personalului. Aceste centre oferă oportunități pentru a îmbunătăți abilitățile și cunoștințele bibliotecarilor în diverse domenii relevante pentru serviciile moderne de bibliotecă.

În continuare propunem unele modalități eficiente de coordonare și asigurare a interacțiunii între furnizorii de formare care vor contribui la dezvoltarea unor bibliotecari mai calificați și mai bine pregătiți pentru a răspunde nevoilor și provocărilor din societate:

- crearea unor rețele de comunicare pentru partajarea informațiilor despre programele de formare disponibile;
- organizarea de sesiuni de instruire comune atât tradiționale, cât și la distanță, în care bibliotecarii să aibă posibilitatea de a interacționa, de a învăța unii de la alții prin schimb de idei și bune practici;
- dezvoltarea de programe de formare colaborative care să acopere diverse aspecte ale practicii bibliotecare (tehnologii informaționale, gestionarea colecțiilor, servicii pentru comunitate etc.);
- participarea în comun la evaluarea impactului programelor de formare continuă;
- promovarea culturii de învățare continuă în rândul personalului de specialitate din Sistemul Național de Biblioteci etc.

Un obiectiv important pentru Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) este eficientizarea propriei resurse umane, astfel încât activitatea să fie realizată coerent. Salariații bibliotecii participă la cursuri de instruire nonformală, fiind organizate sesiuni interne de perfecționare profesională de către Centrul Național de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Știința Informării (CNFPC) din cadrul instituției. De asemenea, în anul 2023, 27 de bibliotecari de la BNRM au participat la cursul de educație formală „Tendințe moderne în activitatea infodocumentară”, oferit de Centrul de Resurse pentru Formare Continuă din cadrul Universității de Stat din Moldova (75 de ore academice; 5 ateliere tematice). În cadrul campaniei de informare și educație digitală „Națiune Digitală”, lansată de Agenția de Guvernare Electronică, 14 bibliotecari au participat la ateliere profesionale pentru a deveni manageri digitali.

Pe parcursul anului 2023, 98 de persoane din cadrul instituției au participat cel puțin la o activitate de instruire organizate de CNFPC al BNRM sau alți prestatori din țară și de peste hotare. În anul 2023, la activitățile de instruire formale și nonformale au participat 130 de angajați ai BNRM, fiecărui participant atribuindu-i-se 43,26 de ore de instruire, iar media volumului de instruire ce revine fiecărui bibliotecar al BNRM constituie 37 de ore [6, p. 93].

În baza celor expuse, concluzionăm că la nivel instituțional investiția în dezvoltarea continuă a bibliotecarilor este esențială pentru succesul organizației. Prin oferirea de programe de formare și facilitarea accesului la resurse educaționale relevante, bibliotecile își pot îmbunătăți performanța generală, pot spori productivitatea și pot menține o forță de muncă motivată și entuziastă. La nivel individual, formarea profesională continuă este importantă pentru dezvoltarea personală și profesională. De asemenea, instruirea continuă poate oferi realizare personală și împlinire prin explorarea de noi domenii de interes și dezvoltarea abilităților existente. Este important ca instituțiile infodocumentare să creeze un mediu care să încurajeze și să sprijine dezvoltarea angajaților săi, iar angajații să își asume responsabilitatea pentru propria lor învățare și evoluție.

Referințe bibliografice:

1. DOICOV, E.; GHEORGHITA, T. Dezvoltarea profesională a personalului din autoritatea publică: instruirea internă: Ghid metodic [online]. Chișinău: Ed. „Bons Offices” SRL, 2011, 90 p. [citat 2024-07-22]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/308-313_16.pdf
2. KENNEDY, Aileen. Models of Continuing Professional Development: a framework for analysis [online]. In: Journal of In-service Education. 2005, vol. 31, nr. 2. [accesat 2024-07-18]. Disponibil: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/13674580500200277?needAccess=true>
3. LARSEN, Gitte. Preparing for New and Changing Roles in Research Libraries – the Need for Continuing Professional Development [online]. In: LIBER. 2006, vol. 16(3/4). [accesat 2024-07-18]. DOI: [10.18352/lq.7863](https://doi.org/10.18352/lq.7863)
4. LESTER, Stan. Professional bodies, CPD and informal learning: the case of conservation. In: Continuing Professional Development [online]. 1999, nr. 3(4), pp. 110-121. [accesat 2024-07-18]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/233584004_Professional_bodies_CPD_and_informal_learning_the_case_of_conservation
5. PLANAS, Jordi; RIFÀ, Judit. The continuing training in Spain : institutional logic

- and individual usage. In: Les Cahiers du Lasmus [online]. 2001, nr. 1. [accesat 2024-07-18]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/315644445_Continuing_training_in_Spain_Institutional_logic_and_individual_usage/citation/download
6. Raport de activitate a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în anul 2023 [online]. Chișinău: BNRM., 2024. 154 p. [accesat 2024-07-12]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii>
 7. SMITH, G.A. The professional development of academic librarians: how should institutions contribute to the process? [online]. In: Faculty Publication. 2004, p. 44. [accesat 2024-07-18]. Disponibil: https://digitalcommons.liberty.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1053&context=lib_fac_pubs
 8. Statistica de bibliotecă: Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci (2022-2023) [online]. [accesat 2024-07-22]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>